

УДК: 343.141/143

О.І. Коровайко

СУД ЯК СУБ'ЄКТ ДОКАЗУВАННЯ У СТАДІЇ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

В останні роки питання: чи є суд суб'єктом доказування, чи покладається на нього обов'язок доказування, зокрема чи повинен суд виявляти активність при встановленні фактичних обставин справи набувають дедалі більшої гостроти та актуальності. Слід визнати, що для подібних питань є досить суттєві підстави, пов'язані, насамперед, із послідовною реалізацією принципів змагальності та диспозитивності судового розгляду.

Проблему ролі суду в доказуванні досліджували відомі українські та зарубіжні вчені: Ю. Грошевий, Т. Карабанова, Е. Карякін, М. Ковтун, Т. Лукашкіна, П. Лупінська, М. Поляков, С. Стахівський, С. Шейфер, В. Шибіко та ін. Незважаючи на наявні наукові дослідження із цієї проблематики, залишилися невирішеними такі питання, як активність суду при збиранні та дослідженні доказів, роль та місце суду в системі суб'єктів доказування. Новий виток розвитку теоретичних досліджень ролі суду в доказуванні був пов'язаний із «малою судовою реформою» 2001 р. Особливої гостроти ці проблеми набувають тепер у зв'язку із розробкою нового КПК України.

Тому метою статті є визначення ролі суду як суб'єкта доказування у судовому розгляді кримінальної справи.

Стаття 22 КПК прямо не покладає на суд обов'язку вжити всіх передбачених законом заходів для всебічного, повного й об'єктивного дослідження обставин справи, виявити як ті обставини, що викривають, так і ті, що виправдують обвинуваченого, а також обставини, що пом'якшують і обтяжують його відповідальність. Проте це не означає, що суд вже не несе обов'язку всебічно та повно дослідити обставини справи: ст. 232 КПК встановлює, що суд обґрунтовує вирок лише на тих доказах, які були розглянуті в судовому засіданні. Суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному розгляді всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом. Крім того, ст. 67 КПК передбачає, що суд, прокурор, слідчий і особа, яка провадить дізнання, оцінюють докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному й об'єктивному розгляді всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом. На обов'язок суду щодо всебічного, повного й об'єктивного дослідження обставин справи непрямо вказує і ст. 368 КПК, що як підстави до скасування або зміни судового рішення вказує односторонність або неповноту судового слідства.

Однак суд має повноваження не лише щодо перевірки та оцінки доказів, а й із збирання доказів шляхом проведення судових дій. Це повноваження щодо проведення допитів, очної ставки, експертизи, огляду речових доказів, документів, місця події; пред'явлення для впізнання осіб або предметів, щодо прийняття і приєднання до кримінальної справи предметів і документів, поданих сторонами, щодо направлення судового доручення [20]. Однак ці його повноваження після

проведення «малої судової реформи» значно обмежені, оскільки у багатьох випадках пов'язуються із ініціативою сторін щодо проведення судових дій.

Суд у стадії судового розгляду позбавлений права зі своєї ініціативи викликати і допитувати свідків, призначати експертизу, витребувати інші докази, направляти судові доручення. Так, Пленум Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства, що регулює повернення кримінальних справ на додаткове розслідування» від 11.02.2005 р. роз'яснив, що за змістом чинного законодавства виклик і допит нових свідків, проведення додаткових чи повторних експертиз, витребування документів, давання судових доручень у порядку, передбаченому у ст. 3151 КПК, на підтвердження чи спростування позицій сторін допускаються тільки за клопотанням сторін.

Таким чином, суд у стадії судового розгляду, безумовно, є суб'єктом доказування у відповідності до нині чинних норм КПК. Ця точка зору знайшла свою підтримку в доктринальних джерелах [11; 20].

Судження про те, що суд не зобов'язаний вживати заходів до встановлення фактичних обставин справи, неодноразово висловлювалися авторами наукових праць [1; 9; 16; 27], які пов'язують подібні уявлення з послідовною реалізацією принципу змагальності. Так, на підтримку цієї точки зору наводяться такі аргументи, як необхідність реалізації та забезпечення принципу змагальності; забезпечення неупередженості суду, нездійснення ним функцій обвинувачення та захисту; необхідність ліквідації ідеології інквізиційної форми процесу; необхідність звільнення суду від обов'язку доказування обвинувачення та від відповідальності за його доказування; необхідність надання сторонам рівних можливостей для відстоювання своїх позицій.

Проте слід підкреслити, що ця проблема є складною та багатогранною, і в юридичній літературі активно підтримується протилежна точка зору про необхідність активності суду в доказуванні [4; 6; 15; 17; 18; 21; 24].

Як уявляється, складно погодитися із нівелюванням ролі суду як суб'єкта доказування. Перш за все, суд є державним органом, і тому реалізація норм ст. 3 Конституції України покладається і на нього також. Принцип публічності, який є одним із базових принципів кримінального процесу, вимагає належного розслідування та судового розгляду кримінальної справи. Стаття 6 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод 1950 р. передбачає право на справедливий судовий розгляд, що включає в себе, у тому числі, й належне дослідження доказів та винесення на їх основі законного та обґрунтованого вироку.

Крім того, змішана форма кримінального процесу України передбачає формування доказової бази не тільки на судових, а й на досудових стадіях процесу, на яких попередньо формуються межі судового розгляду. Докази, що містяться у кримінальній справі, яка надійшла до суду, повинні бути досліджені судом. Саме це завдання вирішує чинний КПК України, закріплюючи обов'язок суду безпосередньо досліджувати докази у справі, тобто допитати необхідних осіб, заслухати експертів, оглянути речові докази, оголосити документи тощо. В умовах, коли на досудовому слідстві цей доказовий комплекс вже сформований слідчим, надання доказів сторонами в судовому засіданні можливе лише

за обставинами, коли вони володіють новими фактичними даними. В інших випадках вони лише беруть участь у дослідженні доказів, зібраних органами досудового слідства, а суб'єктом дослідження доказів залишається суд, хоча він і не повинен в інтересах змагальності виявляти надмірну активність в цьому.

Так, на перший погляд, концепція активності сторін та пасивності суду у встановленні обставин справи не повинна викликати особливих заперечень, оскільки у повній мірі відповідає змагальній побудові процесу. Під таким кутом зору суду в дійсності немає необхідності докладати зусиль до встановлення істини, поповнення прогалин розслідування, оскільки це повинні робити у своїх інтересах сторони обвинувачення та захисту; роль суду при цьому полягає у визначенні допустимості та достатності доказів і на цій підставі – доведеності чи недоведеності обвинувачення. Однак, з огляду на сучасні тенденції розвитку кримінального процесу в Україні, за судом все ж таки зберігається обов'язок доказування. Звичайно, суд, на відміну, наприклад, від прокурора, починаючи дослідження доказів, не має наперед сформульованої тези, яку має намір обґрунтувати. Разом з цим він зобов'язаний дослідити всі наявні у справі докази, а також докази, що надані сторонами в судовому засіданні, оцінивши їх з точки зору належності, допустимості, достатності. Такими діями суд формує доказову базу для подальшого висновку. Висновок суду, викладений у вироку, має бути обґрунтованим та мотивованим.

При цьому слід зазначити, що прихильники збереження активності суду в судовому розгляді по-різному тлумачать межі цієї активності. У літературі виділяються декілька підходів щодо меж активності суду в судовому розгляді.

Деякі вчені вважають, що активність суду повинна бути поповнюючою, що є гарантією вирішення судом питань при постановленні вироку [5; 7; 8; 25; 26]. Тобто вважається, що суд повинен мати можливість активно збирати та досліджувати докази для того, щоб встановити у кримінальній справі істину.

Прихильники іншої позиції як аргумент на користь збереження за судом активної участі у доказуванні в юридичній літературі наводять судження про необхідність забезпечення прав «слабкої» сторони [13; 29; 31]. Так, як вказує Т.М. Мірошніченко, суд із метою забезпечення фактичної рівності сторін зобов'язаний виявити активність при з'ясуванні обставин, які виправдовують підсудного [22].

Вважаємо, що у такій думці є певний сенс. Дійсно, стверджувати про наявність у кримінальному процесі України «чистої змагальності» та повної фактичної рівності сторін ще надто зарано. Сторона захисту в досудових стадіях процесу може лише непрямо впливати на формування доказової бази. Тому стартові можливості у сторін не є рівними. У судовому розгляді участь захисника не є обов'язковою, і тому зовсім не завжди підсудному забезпечується ефективний захист. Саме тому є необхідність «наділяти сторону захисту певним «сприянням», яке у теорії кримінального процесу отримало назву *favor defensionis*. Сутність сприяння захисту полягає в тому, щоб утримати та обмежити репресивні повноваження держави та «компенсувати» менші можливості сторони, яка захищається. Це допоможе забезпечити процесуальну рівноправність сторін

та дозволить захисту змагатися із обвинуваченням, яке представляє інтереси держави, та відстоювати свою позицію у такому змаганні» [32].

Окремі вчені, синтезуючи ці концепції, пропонують диференційований підхід щодо ініціативи суду при збиранні та перевірці, оцінці доказів [4; 10; 15; 17; 23; 30].

Ці підходи щодо обмеження активності суду можна звести до таких: активність суду при перевірці та оцінці, а не при збиранні доказів; активність суду при збиранні доказів у межах позицій сторін; активність суду при збиранні доказів лише з метою перевірки вже наявних доказів.

Слід зазначити, що у кримінально-процесуальному законодавстві країн Європи та США також не реалізовано ідею «чистої змагальності». Так, у німецькому кримінальному процесі суд зобов'язаний з метою встановлення істини дослідити усі факти та докази, які мають значення для вирішення справи (§ 244 КПК ФРН). Судовий розгляд відбувається не як протидіюче змагання сторін, суд сам, незалежно від наданих доказів та заявлених клопотань, відшукує істину [2]. Згідно з КПК Франції, якщо за підсумками судового слідства виправний трибунал доходить висновку, що наявних доказів недостатньо, щоб вважати обставини справи встановленими, він має право відкласти справу й за власною ініціативою витребувати додаткові докази або дати розпорядження щодо проведення додаткового розслідування [3]. У США змагальна модель англо-американського процесу трактує пасивність суду у збиранні доказів як один із основних та необхідних елементів істинної змагальності [23]. У Федеральних правилах доказування США є норми, які передбачають можливість суду збирати докази [28]. Однак при цьому «в американському порядку збирання доказів судом за власною ініціативою чітко простежується ідея надання сторонам практично нічим не обмеженої можливості проведення змагання з усіх доказів, втягнених у орбіту кримінального процесу» [23]. Але у літературі відмічається, що з урахуванням таких норм у Федеральних правилах доказування США можна стверджувати, що суддя як «господар» справи, коли вона знаходиться у суді, несе особисту відповідальність за законність, обґрунтованість та справедливість рішень, які приймаються судом, і тому він повинен бути активним шукачем істини [12].

У КПК РФ закріплено право суду ставити питання підсудному після його допиту сторонами (ч. 3 ст. 275 КПК), а також потерпілому, свідку (ч. 1 ст. 277 КПК, ч. 3 ст. 278 КПК); за власною ініціативою викликати для допиту експерта (ст. 282 КПК); оголошувати показання свідків, потерпілих у випадках, передбачених законом (ч. 2 ст. 281 КПК); призначати експертизу (ст. 283 КПК); витребувати документи (ст. 286 КПК). КПК не регулює, за чією ініціативою повинні провадитися огляд місцевості та приміщення (ст. 287 КПК), слідчий експеримент (ст. 288 КПК), освідування (ст. 290 КПК), пред'явлення для впізнання (ст. 289 КПК). У літературі звертається увага на певну непослідовність законодавця РФ при визначенні ініціативи при провадженні окремих судових дій. КПК РФ такими (крім допитів підсудного, потерпілого, експерта, свідка) називає судові дії: призначення судової експертизи, огляд речових доказів, огляд

місцевості та приміщення, слідчий експеримент, пред'явлення для впізнання, оспівування. При цьому судова експертиза може призначатися судом як за клопотанням сторін, так і за власною ініціативою (ст. 283 КПК РФ); огляд речових доказів може провадитися за клопотанням сторін (ст. 284 КПК РФ); питання про те, за чиєю ж ініціативою провадяться інші вищевказані судові дії, КПК РФ не регламентує [14].

У проекті КПК № 1233 нечітко встановлені повноваження суду як суб'єкта доказування. З одного боку, відповідно до ст. 147, особа, яка здійснює дізнання, слідчий, прокурор, суддя, суд у справі, яка перебуває в його провадженні, в порядку, встановленому Кодексом, мають право викликати будь-яку особу як свідка чи потерпілого для допиту або як експерта для дачі висновку; вимагати від підприємств, установ, організацій, службових осіб і громадян пред'явлення предметів і документів, які можуть встановити необхідні у справі фактичні дані; вимагати проведення ревізій; вимагати від банківських установ інформацію, яка містить банківську таємницю щодо юридичних та фізичних осіб у порядку та обсязі, встановлених Законом України «Про банки і банківську діяльність». Стаття 339 передбачає, що головуючий у судовому засіданні спрямовує судове слідство на забезпечення повного, всебічного й об'єктивного встановлення обставин, що підлягають доказуванню, і встановлення істини, усуває із судового слідства все те, що не стосується предмета судового розгляду. Протягом судового розгляду виклик нових свідків і судових експертів, витребування документів чи інших доказів здійснює суд чи за можливості особа, яка заявила відповідне клопотання (ст. 374 КПК). Суд має право за власною ініціативою викликати та допитувати свідків.

Однак при регламентації порядку провадження окремих судових дій Проект чітко не визначає, за чиєю ініціативою вони можуть провадитися (винятком є положення ст. 395 щодо судових доручень, у відповідності до якого з метою перевірки й уточнення фактичних даних, одержаних у ході судового слідства, суд мотивованою ухвалою, а суддя – постановою мають право за клопотаннями учасників судового розгляду чи за власною ініціативою доручити органу, який провадив розслідування, виконати певні процесуальні дії). У проекті Кримінального процесуального кодексу, підготовленого Національною комісією зі зміцнення демократії та утвердження верховенства права при Президентові України та внесеного Кабінетом Міністрів України на громадське обговорення, викладено інший підхід до ролі суду як суб'єкта доказування. Так, ст. 315 Проекту передбачає, що головуючий у судовому засіданні керує ходом судового засідання, забезпечує додержання послідовності та порядку вчинення процесуальних дій, здійснення учасниками кримінального провадження їхніх процесуальних прав і виконання ними обов'язків, спрямовує судовий розгляд на забезпечення з'ясування обставин під час кримінального провадження. Але таке положення не дозволяє зробити однозначний висновок про те, які саме «обставини кримінального провадження» мають на увазі.

Формулюючи повноваження суду при збиранні та дослідженні доказів, Проект використовує для цього різні термінологічні звороти. В окремих випадках

використовуються дозволяючі або уповноважуючі формулювання. Так, суд має право зажадати від цих осіб конкретної відповіді – «так» чи «ні», якщо сторони висловлюються нечітко або з їхніх слів не можна дійти висновку про те, чи визнають вони обставини або заперечують проти них. Сторони ставлять питання одна одній у порядку, встановленому головуючим. Суд зобов'язаний контролювати хід допиту свідків, щоб уникнути зайвого витрачання часу, захистити свідків від образи або не допустити порушення правил допиту. Якщо свідок висловлюється нечітко або з його слів не можна дійти висновку про те, чи визнає він обставини чи заперечує проти них, суд має право зажадати від цього свідка конкретної відповіді – «так» чи «ні». Після допиту свідка головуючий та судді мають право поставити йому питання для уточнення і доповнення відповідей. Суд має право призначити одночасний допит двох чи більше вже допитаних свідків для з'ясування причин розбіжності в їх показаннях. Кожна із сторін і суд мають право вимагати під час перехресного допиту від експерта розкрити відомості, на які він спирався. Під час дослідження доказів суд має право скористатися усними консультаціями або письмовими роз'ясненнями спеціаліста, наданими на підставі його спеціальних знань. Суд, визнавши за необхідне оглянути певне місце, проводить огляд за участі сторін, а якщо цього вимагають обставини – за участі свідків, спеціалістів і експертів.

Щодо дослідження окремих доказів не встановлено прямих вимог щодо ініціатора їх дослідження. Свідкові, потерпілому під час судового розгляду можуть бути пред'явлені для впізнання особа чи річ. Речі оглядаються судом, а також подаються для ознайомлення особам, які беруть участь у кримінальному провадженні, а в разі необхідності – також експертам, спеціалістам і свідкам. Відтворення звукозапису і демонстрація відеозапису провадяться в залі судового засідання або в іншому спеціально обладнаному для цього приміщенні з відображенням у журналі судового засідання основних технічних характеристик обладнання та носіїв інформації і зазначенням часу відтворення (демонстрації). Після цього суд заслуховує доводи осіб, які беруть участь у судовому розгляді.

У деяких положеннях прямо вказується на ініціативу суду або сторін. Якщо у судовому розгляді беруть участь захисники і представники, суд за клопотанням обвинувачуваного, потерпілого має право надати право висловлювати доводи тільки їхньому захиснику або представнику. За клопотанням сторони або самого свідка свідок допитується за відсутності певного допитаного свідка. Під час допиту свідка сторонами головуючий за протестом сторони має право зняти питання, що не стосуються суті кримінального провадження. Для забезпечення безпеки свідка, який підлягає допиту, суд за власною ініціативою або за клопотанням сторін чи самого свідка постановляє ухвалу про проведення допиту свідка з використанням технічних засобів з іншого приміщення, у тому числі за межами приміщення суду, та забезпечує сторонам можливість ставити питання та слухати відповіді на них. Свідок може бути допитаний повторно у тому самому або наступному судовому засіданні за його клопотанням, за клопотанням сторони або з ініціативи суду. Протоколи слідчих (розшукових) дій та інші долучені до матеріалів кримінального провадження документи, якщо в них викладені чи

посвідчені відомості, що мають значення для встановлення фактів і обставин кримінального провадження, повинні бути оголошені у судовому засіданні за ініціативою суду або за клопотанням учасників кримінального провадження та пред'явлені для ознайомлення сторонам.

Таким чином, чинні норми КПК та положення Проектів КПК вказують на невіршеність у повному обсязі проблеми суду як суб'єкта доказування. На доктринальному рівні наявна жорстка дискусія з цієї проблеми.

Аналіз норм чинного КПК дозволяє зробити висновок, що, незважаючи на розширення принципу змагальності у стадії судового розгляду, суд залишається суб'єктом доказування, який несе обов'язок збирання, перевірки та оцінки доказів та обов'язок обґрунтовувати кінцевий висновок.

Звільнення суду від обов'язку доказування можливе лише за умови кардинального реформування досудового слідства, звільнення його від процесуальної форми та наділення сторін обвинувачення та захисту рівними правами у збиранні та подальшому наданні доказів суду, тобто забезпечення їх рівними стартовими можливостями щодо формування доказової бази. А це неможливо зробити без гарантування з боку держави безоплатної та ефективної правової допомоги будь-якому громадянину, який її потребує. Крім того, звільнення суду від обов'язку доказування вимагатиме інших підходів до доктрини обґрунтованості та мотивованості вироку, які у цьому разі мають наблизитися до цивілістичних підходів.

Аналіз норм кримінально-процесуального законодавства та практики їх застосування свідчить, що навіть у англо-американській правовій сім'ї немає остаточної відмови від активності суду не тільки при перевірці, а й при збиранні доказів. А у ФРН взагалі встановлення істини позиціонується як мета судового розгляду. Тому спиратися на іноземний досвід для повної ліквідації активності суду як суб'єкта доказування є некоректним.

Лейтмотивом «малої судової реформи», яка позбавила суд ряду повноважень щодо збирання доказів, була ліквідація обвинувального ухилу суду. Однак ліквідація обвинувального ухилу забезпечена не лише нормами доказового права. Так, суд не може за власною ініціативою вирішувати питання про притягнення до кримінальної відповідальності інших осіб, про притягнення підсудного до кримінальної відповідальності за вчинення іншого злочину, не має права порушувати кримінальну справу. Суд обмежений і у вирішенні питання про повернення справи на додаткове розслідування за мотивами неправильності досудового розслідування. Тому за наявних гарантій її недопущення в чинному КПК обмеження активності суду у збиранні доказів втрачає свій сенс. У зв'язку з цим необхідно передбачити активну роль суду при збиранні та перевірці тих доказів, які є необхідними для вирішення питань, передбачених у ст. 324 КПК.

Література

1. Адамайтіс М. Право суду на ініціативу в дослідженні доказательств мешает его беспристрастности / М. Адамайтіс // Рос. юстиция. – 2003. – № 11. – С. 32.

2. Багдасаров Р.В. Принцип состязательности в уголовном процессе России и стран Европейского Союза / Р.В. Багдасаров. – М.: Юрлитинформ, 2008. – 216 с. – С. 76.
3. Бородин С.В. Уголовный процесс некоторых развитых зарубежных стран. – М.: Спарк, 2003. – 304 с. – С. 48.
4. Бурмагин С. Принцип состязательности в теории и судебной практике // Рос. юстиция. – 2001. – №5.
5. Воробьева Ю.Ю. Современные проблемы процесса доказывания в российском уголовном судопроизводстве: автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 – уголовный процесс; криминалистика и судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность / Ю.Ю. Воробьева. – Оренбург, 2006. – 22 с. – С. 17-18.
6. Галоганов Е.А. Роль суда как субъекта доказывания в уголовном судопроизводстве / Е.А. Галоганов // Российский судья. – 2003. – №1. – С. 36-38.
7. Горобец В. Законность, обоснованность и справедливость приговора в условиях состязательного процесса / В. Горобец // Рос. юстиция. – 2003. – № 8. – С. 37–38.
8. Гочияев, М.К. Судебное следствие как объективная основа законного и обоснованного приговора : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 – уголовный процесс; криминалистика и судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность / М.К. Гочияев. – Краснодар, 2006. – 24 с. – С. 6.
9. Григорьева Н. Принципы уголовного судопроизводства и доказательства / Н. Григорьева // Рос. юстиция. – 1995. – №8. – С. 40.
10. Грошевий Ю.М. Роль суду в змагальному кримінальному процесі / Ю.М. Грошевий // Проблеми законності. – 2009. – Вип. 100. – С. 344-345.
11. Грошевий Ю.М., Стахівський С.М. Докази та доказування у кримінальному процесі : наук.-практ. посіб. – К., 2006. – С. 46-47.
12. Гуценко К.Ф., Головкин Л.В., Филимонов Б.А. Уголовный процесс западных государств. – М.: Зерцало-М, 2001. – С. 260.
13. Зінченко І.Л. Проблеми змагальності в кримінальному процесі / І.Л. Зінченко // Проблеми законності: Респ. міжвід. наук. зб. 1976. – 2006. – Вип. 85. – 190 с. – С. 136-140.
14. Калининка Л.Д. Процессуальный порядок исследования доказательств в ходе судебного следствия в суде первой инстанции / Л.Д. Калининка, А.А. Васяев // Современное право. – 2007. – № 12. – С. 88.
15. Карабанова Т.Н. Роль суда в доказывании в уголовном процессе Российской Федерации / Т.Н. Карабанова // Вестник Рос. ун-та дружбы народов. – 2007. – №1. – С. 56-57.
16. Карякин Е.А. Реализация принципа состязательности в уголовном судопроизводстве (вопросы теории и практики): монография. – Оренбург: ГОУ ОГУ, 2005. – 98 с. – С. 52.
17. Кириллова Н.П. Состязательность судебного разбирательства и установление истины по уголовному делу / Н.П. Кириллова // Изв. высш. учеб. заведений. Правоведение. – 2008. – № 1. – С. 83-100.
18. Ковтун Н.Н. О роли суда в доказывании по уголовным делам в свете конституционного принципа состязательности процесса // Гос. и право. – 1998. – №6. – С. 59-63.
19. Коровина М.С. Необходимость законодательного урегулирования пределов активности суда [Электронный ресурс] / М.С. Коровина // Рос. право в Интернете. – 2006. – №4. Режим доступа: // http://www.rpi.msal.ru/prints/200604crim_procedure1.html
20. Кримінально-процесуальне право України: підручник / за заг. ред. Ю.П. Аленіна. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2009. – 816 с. – С. 618-619.
21. Лупинская П. Доказательства и доказывание в новом уголовном процессе / П.А. Лупинская // Рос. юстиция. – 2002. – № 7. – С. 5–7.
22. Мірошніченко Т.М. Проблеми реалізації нормативного змісту принципів кримінального судочинства у ході доказування // Університет. наукові. зап. – 2005. – №4. – С. 261.
23. Плашевская А. А. Собираение судом доказательств при рассмотрении дела по первой инстанции в уголовном процессе России: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 – уголовный процесс; криминалистика и судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность / А.А. Плашевская. – Томск, 2006. – 27 с. – С. 8.
24. Поляков М.П. Принцип чистой состязательности как источник проблем судебного следствия / М.П. Поляков // Уголовное судопроизводство. – 2007. – № 1. – С. 36-39.
25. Софронов Г.В. Активность суда в судебном следствии // Современные проблемы взаимодействия материального и процессуального права России: теория и практика : материалы Всерос. науч.-практ. конф. (17–18 апреля 2003 г.). – Екатеринбург : Изд-во УрГЮА, 2004. Ч. 1. – С. 475, 476.

26. Сысков В.Л. Доказательственная деятельность суда первой инстанции по уголовным делам : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 – уголовный процесс, криминалистика и судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность / В.Л. Сысков; науч. рук. А.В. Кудрявцева. – Челябинск, 2006. – С. 12.
27. Трунов И., Трунова Л. Суд не должен добывать доказательства // Рос. юстиция. – 2001. – №9.
28. Федеральные правила о доказательствах Соединенных Штатов Америки [Электронный ресурс] // <http://sergei-nasonov.narod.ru/links3.html>.
29. Хоматов Ю.В. Развитие состязательного начала в деятельности адвоката-защитника в уголовном судопроизводстве Украины: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. – Х., 1994. – 231 с. – С. 122.
30. Шамардин А.А. Активность суда в доказывании и ее сочетание с принципом диспозитивности в рамках состязательной модели уголовного процесса [Электронный ресурс] / А.А. Шамардин // Школы и направления уголовно-процессуальной науки : доклады и сообщения на учредительной конференции Международной ассоциации содействия правосудию. Санкт-Петербург, 5-6 октября 2005 г. / Под ред. А.В. Смирнова. – СПб., 2005. 192 с. (с. 164–169) Режим доступа: // <http://www.artshamardin.narod.ru/list.html>
31. Шейфер С.А. О понятии и цели доказывания в уголовном процессе / С.А. Шейфер // Гос. и право. – № 9. – с. 63-64.
32. Яворский Б.И. Как обеспечить функционирование принципа состязательности в уголовном судопроизводстве? [Электронный ресурс] / Б.И. Яворский : материалы докладов XV Междунар. конф. студентов, аспирантов и молодых ученых «Ломоносов» / отв. ред. И.А. Алешковский, П.Н. Костылев. Режим доступа: // http://www.lomonosov-msu.ru/archive/Lomonosov_2008/28_12.pdf

Анотація

Коровайко О.І. Суд як суб'єкт доказування у стадії судового розгляду.

– Стаття.

Стаття присвячена визначенню ролі суду як суб'єкта доказування у судовому розгляді кримінальної справи. Зроблено висновок, що суд залишається суб'єктом доказування, який несе обов'язок збирання, перевірки та оцінки доказів та обов'язок обґрунтувати кінцевий висновок.

Ключові слова: суд, судовий розгляд, доказування.

Summary

Korovaiiko O.I. Court as the subject of a proofing in a stage of judicial consideration. – Article.

The article is devoted to the role of the court as a subject of evidence process in a judicial consideration of a criminal case. The following conclusion is made: a court remains a subject of evidence process and it has an obligation to gather, control and estimate evidence and also an obligation to prove the its last conclusion.

Key words: court, judicial consideration, evidence process.